

10

Obiekty

ZAGADNIENIA

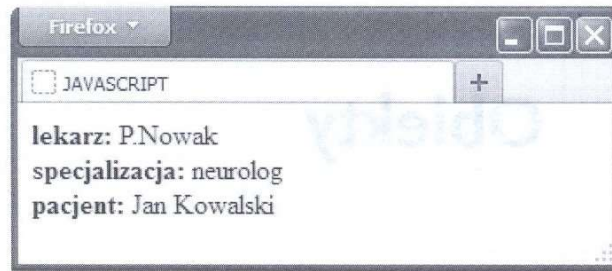
- Co to jest obiekt?
- Za co odpowiada konstruktor?
- Jak tworzyć własne obiekty?
- Jak korzystać z obiektów wbudowanych?

Obiekt to konstrukcja programistyczna mająca swoje cechy charakterystyczne (właściwości), którymi mogą być zmienne lub inne obiekty. Dodatkowo obiekt ma możliwość wykonywania różnych funkcji, które nazywamy metodami. Obiekt definiujemy, tworząc specjalną funkcję zwaną **konstruktorem**, a następnie tworzymy, stosując operator **new**.

Najłatwiej przedstawić to na przykładzie list. 10.1. W skrypcie zdefiniowano za pomocą konstruktora obiekt **osoba** zawierający właściwości: **imie** i **nazwisko** oraz obiekt **szpital** zawierający właściwości: **lekarz**, **specjalizacja** oraz **pacjent** (obiekt). Następnie utworzono oba obiekty za pomocą operatora **new**. Ostatnim krokiem jest wyświetlenie informacji poprzez odwołanie się do konkretnej właściwości obiektu (**nazwa_objektu.nazwa_właściwości**).

Listing 10.1

```
<script type="text/javascript">
function szpital(lekarz,specjalizacja,pacjent) {
this.lekarz=lekarz;
this.specjalizacja=specjalizacja;
this.pacjent=pacjent;
}
function osoba(imie,nazwisko) {
this.nazwisko=nazwisko;
this.imie=imie;
}
pacjent=new osoba("Jan","Kowalski");
oddzial=new szpital("P.Nowak","neurolog",pacjent);
document.write("<b>lekarz:</b> "+oddzial.lekarz+"<br>");
document.write("<b>specjalizacja:</b> "+oddzial.specjalizacja-
+"<br>");
document.write("<b>pacjent:</b> "+ oddzial.pacjent.imie +
"+oddzial.pacjent.nazwisko);
</script>
```


Rys. 10.1. Wynik działania skryptu z list. 10.1 – obiekty własne

Oprócz możliwości tworzenia własnych obiektów JavaScript udostępnia spory zbiór obiektów własnych (wbudowanych), posiadających własne właściwości i metody.

Obiekt window reprezentuje okno przeglądarki i stoi na szczycie hierarchii obiektów. Jest to obiekt domyślny, co oznacza, że do większości jego metod i właściwości można odwołać się bezpośrednio, pomijając jego nazwę. Najpopularniejsze właściwości i metody przedstawiono w tabelach 10.1 oraz 10.2.

Tabela 10.1. Właściwości obiektu window

Właściwości	Opis
<code>frames []</code>	Macierz ramek potomnych w oknie.
<code>frames.length</code>	Liczba zdefiniowanych ramek.
<code>self</code>	Bieżące okno.
<code>parent</code>	Okno rodzicielskie ramki potomnej w zestawie zdefiniowanym znacznikiem <code><frameset></code> .
<code>top</code>	Okno najwyższego rzędu, które jest właścicielem wszystkich widocznych ramek.
<code>status</code>	Komunikat pojawiający się w pasku stanu okna przeglądarki.
<code>defaultStatus</code>	Komunikat pojawiający się w pasku stanu okna przeglądarki standardowo, kiedy oczekuje ona na wprowadzenie jakichś danych przez użytkownika.
<code>name</code>	Wewnętrzny identyfikator okna otwartego metodą <code>window.open()</code> (może być niezdefiniowany).

Tabela 10.2. Metody obiektu window

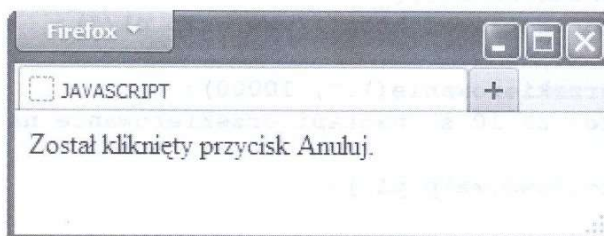
Metody	Opis
<code>alert („komunikat“)</code>	Wyświetla okno dialogowe.
<code>confirm („komunikat“)</code>	Wyświetla okno decyzyjne.
<code>prompt („komunikat“)</code>	Wyświetla okno tekstowe.
<code>open („URL“ , „nazwa“)</code>	Otwiera na ekranie nowe okno, nadaje mu wewnętrzny identyfikator „nazwa” i ściąga do niego dokument wskazany lokalizatorem „URL”.
<code>close ()</code>	Zamyka okno z dokumentem.

Przykład z list. 10.2 prezentuje działanie przycisków okna decyzyjnego. Instrukcja warunkowa sprawdza, jaka wartość logiczna została przypisana do zmiennej `test` po wciśnięciu wybranego przycisku w oknie decyzyjnym. Jeżeli zostanie wciśnięty przycisk **OK**, `test` przyjmie wartość `true` i w oknie przeglądarki wyświetli się informacja **Został kliknięty przycisk OK**. Gdy zostanie wciśnięty przycisk **Anuluj**, `test` przyjmie wartość `false` i w oknie przeglądarki pojawi się napis **Został kliknięty przycisk Anuluj** (rys. 10.2).

Listing 10.2

```
<script type="text/javascript">
var test=confirm("Test okienka decyzyjnego:");
if(test==true){
    document.write("Został kliknięty przycisk OK.");
}
else{
    document.write("Został kliknięty przycisk Anuluj.");
}
</script>
```

Rys. 10.2. Wynik działania skryptu z list. 10.2 – wciśnięcie **Anuluj** w oknie decyzyjnym

Obiekt location posiada informacje dotyczące aktualnego adresu URL dokumentu oraz metody pozwalające na operowanie tym adresem. Najpopularniejsze właściwości i metody przedstawiają odpowiednio tabela 10.3 i tabela 10.4.

Tabela 10.3. Właściwości obiektu location

Właściwości	Opis
<code>href</code>	Łańcuch zawierający cały adres URL dokumentu.
<code>protocol</code>	Łańcuch zawierający początek adresu URL wraz z pierwszym dwukropkiem.
<code>host</code>	Łańcuch zawierający nazwę serwera, nazwę domeny.
<code>hostname</code>	Łańcuch zawierający pełną nazwę serwera łącznie z numerem portu.
<code>port</code>	Łańcuch określający używany przez serwer port komunikacyjny.
<code>pathname</code>	Łańcuch zawierający część adresu URL.
<code>hash</code>	Łańcuch rozpoczynający się od znaku #, który określa nazwę zakotwiczenia w dokumencie.
<code>search</code>	Łańcuch rozpoczynający się znakiem ?, który określa zapytanie w adresie URL.

Tabela 10.5. Właściwości obiektu **document**

Właściwości	Opis
title	Łańcuch określający tytuł dokumentu; jeśli tytuł nie został zdefiniowany, jego wartość to null .
location	Łańcuch zawierający pełny adres URL aktualnie otwartego dokumentu.
lastModified	Łańcuch zawierający datę ostatniej modyfikacji dokumentu; jest on formatu Date .
referrer	zawiera adres URL, spod którego wywołany został bieżący dokument.
bgColor	Łańcuch określający kolor tła dokumentu.
fgColor	Łańcuch określający kolor tekstu w dokumencie.
linkColor	Łańcuch określający kolor odsyłaczy hipertekstowych w dokumencie.
vlinkColor	Łańcuch określający kolor odwiedzonych odsyłaczy hipertekstowych.
alinkColor	Łańcuch określający kolor aktywnego odsyłacza hipertekstowego.
forms []	Tablica zawierająca pozycję każdego formularza.
forms.length	Przechowuje dane o liczbie formularzy w dokumencie.
links []	Tablica zawierająca pozycję każdego obiektu area i link.
links.length	Przechowuje dane o liczbie odsyłaczy (obiektów link i area) w dokumencie.
anchors []	Tablica zawierająca pozycję każdego zakotwiczenia.
anchors.length	Przechowuje wartość liczby zakotwiczeń w dokumencie.

Tabela 10.6. Metody obiektu **document**

Metody	Opis
write („łańcuch”)	Wypisuje wyrażenie HTML w dokumencie w bieżącym oknie.
clear ()	Czyści zawartość bieżącego okna.
close ()	Powoduje zamknięcie bieżącego okna.

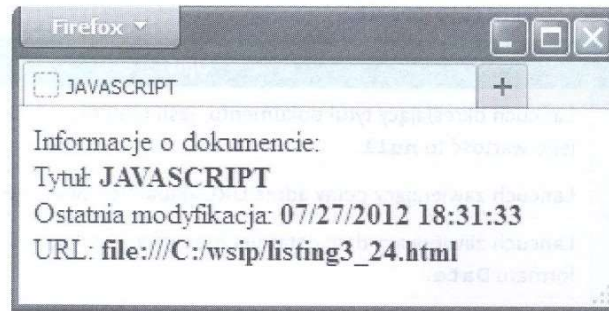
Listing 10.4

```

<script type="text/javascript">
document.write("Informacje o dokumencie: <br>");
document.write("Tytuł: <b>" + document.title + "</b><br>");
document.write("Ostatnia modyfikacja: <b>" + document.lastModified +
</b><br>");
document.write("URL: <b>" + document.location + "</b><br>");
</script>

```


Rys. 10.4. Wynik działania skryptu z list. 10.4 – informacje o dokumencie

Obiekt string stanowi każdy ciąg znaków ujęty w znakach cudzysłowu lub apostrofu. Najpopularniejsze właściwości i metody przedstawiono w tabelach 10.7 i 10.8.

Tabela 10.7. Właściwości obiektu string

Właściwości	Opis
<code>length</code>	Zwraca wartość liczbową charakteryzującą liczbę znaków w łańcuchu.

Tabela 10.8. Metody obiektu string

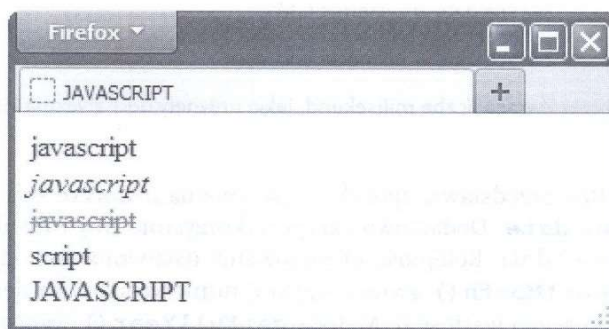
Metody	Opis
<code>big()</code>	Zwiększa rozmiar czcionki; odpowiednik znacznika <code><big></code> .
<code>blink()</code>	Tekst migający; odpowiednik znacznika <code><blink></code> .
<code>bold()</code>	Tekst pogrubiony; odpowiednik znacznika <code><b></code> .
<code>fixed()</code>	Odpowiednik znacznika <code><tt></code> .
<code>italics()</code>	Tekst pochylony; odpowiednik znacznika <code><i></code> .
<code>small()</code>	Zmniejsza rozmiar czcionki; odpowiednik znacznika <code><small></code> .
<code>sub()</code>	Odpowiednik znacznika <code><sub></code> .
<code>strike()</code>	Tekst przekreślony; odpowiednik znacznika <code><strike></code> .
<code>sup()</code>	Odpowiednik znacznika <code><sup></code> .
<code>fontColor(kolor)</code>	Ustawia kolor czcionki (tekstu) na wartość <code>kolor</code> .
<code>fontSize(rozmiar)</code>	Ustawia rozmiar czcionki na wartość <code>rozmiar</code> .
<code>charAt(indeks)</code>	Zwraca znak z pozycji określonej przez indeks.
<code>indexOf(podłańcuch [,indeks])</code>	Przeszukuje łańcuch w poszukiwaniu podłańcucha i zwraca pozycję pierwszego znalezionej znaku.

Metody	Opis
<code>lastIndexOf (podłańcuch [, indeks])</code>	Przeszukuje łańcuch w poszukiwaniu podłańcucha w kierunku przeciwnym, czyli od końca.
<code>substring (x, y)</code>	Zwraca podłańcuch wycięty z łańcucha od pozycji x do pozycji y.
<code>toLowerCase ()</code>	Konwertuje znaki w łańcuchu na małe litery.
<code>toUpperCase ()</code>	Konwertuje znaki w łańcuchu na wielkie litery.

Przykład z list. 10.5 przedstawia zastosowanie wybranych metod obiektu **string**. W skrypcie zadeklarowano zmienną **tekst** typu łańcuchowego. Poddano ją formatowaniu z wykorzystaniem jednej lub kilku metod jednocześnie.

Listing 10.5

```
<script type="text/javascript">
var tekst="javascript";
document.write (tekst+"<br>");
document.write (tekst.italics ()+"<br>");
document.write (tekst.strike () .fontcolor ("red")+"<br>");
document.write (tekst.substring (4,10)+"<br>");
document.write (tekst.toUpperCase ()+"<br>");
</script>
```


Rys. 10.5. Wynik działania skryptu z list. 10.5 – przykładowe metody obiektu **string**

Obiekt date pozwala na wykonywanie operacji z wykorzystaniem daty i czasu. Pozwala na uzyskanie aktualnej wartości daty i czasu, na korzystanie z ich składowych oraz niezależną zmianę każdej z nich. Praca z obiektem **date** uzależniona jest od użycia konstruktora. Może to być konstruktor bezparametrowy:

```
var data_czas=new Date ();
```

lub konstruktor mający od jednego do siedmiu parametrów (rok, miesiąc, dzień, godzina, minuty, sekundy, milisekundy).

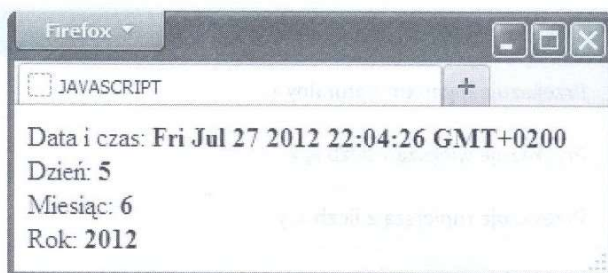
Tabela 10.9. Metody obiektu `date`

Metody	Opis
<code>getDay()</code>	Zwraca dzień tygodnia.
<code>getDate()</code>	Zwraca dzień miesiąca.
<code>getHours()</code>	Zwraca wartość reprezentującą godzinę.
<code>getMinutes()</code>	Zwraca wartość reprezentującą minuty.
<code>getMonth()</code>	Zwraca wartość reprezentującą numer miesiąca.
<code>getSeconds()</code>	Zwraca wartość reprezentującą sekundy.
<code>getTime()</code>	Zwraca wartość numeryczną określającą czas; wartość w milisekundach.
<code>getFullYear()</code>	Zwraca rok.
<code>setDate()</code>	Ustawia dzień miesiąca.
<code>setHour()</code>	Ustawia godzinę.
<code>setMinutes()</code>	Ustawia minutę.
<code>setMonth()</code>	Ustawia miesiąc.
<code>setSeconds()</code>	Ustawia sekundy.
<code>setTime()</code>	Ustawia wartość obiektu <code>Date</code> – wartość w milisekundach.
<code>setYear()</code>	Ustawia rok.
<code>toGMTString()</code>	Zwraca datę w systemie GMT.
<code>toLocaleString()</code>	Zwraca datę w formacie lokalnym.
<code>parse(date)</code>	Zwraca liczbę milisekund, jakie upłynęły od 1 stycznia 1970.

Przykład z list. 10.6 przedstawia sposób, w jaki można utworzyć konstruktor bezparametrowy dla obiektu `date`. Dodatkowo skrypt wykorzystuje trzy metody. Metoda `getDay()` zwraca numer dnia. Kolejność numerowania ustawiona jest od 0 (niedziela) do 6 (sobota). Metoda `getMonth()` zwraca wartość numeryczną dla miesiąca, począwszy od stycznia przyjmującego wartość 0. Metoda `getFullYear()` wypisuje rok w zapisie czterocyfrowym.

Listing 10.6

```
<script type="text/javascript">
var data_czas = new Date();
document.write ("Data i czas: <b>"+data_czas+"</b><br>");
document.write ("Dzień: <b>"+data_czas.getDay()+"</b><br>");
document.write ("Miesiąc: <b>"+data_czas.getMonth()+"</b><br>");
document.write ("Rok: <b>"+data_czas.getFullYear()+"</b><br>");
</script>
```


Rys. 10.6. Wynik działania skryptu z list. 10.6 – przykładowe metody obiektu `date`

Obiekt `math` wykorzystywany jest do wykonywania różnych obliczeń matematycznych. Udostępnia również szereg stałych matematycznych (tab. 10.10) oraz dodatkowe metody (tab. 10.11).

Tabela 10.10. Właściwości obiektu `math`

Właściwości	Opis
<code>LN10</code>	Stała wartość; logarytm naturalny z 10 = 2.302585...
<code>LN2</code>	Stała wartość; logarytm naturalny z 2 = 0.693147...
<code>PI</code>	Stała wartość; liczba pi = 3.141592...
<code>SQRT1_2</code>	Stała wartość; pierwiastek kwadratowy z 1/2 = 0.707107...
<code>SQRT2</code>	Stała wartość; pierwiastek kwadratowy z 2 = 1.414213...

Tabela 10.11. Metody obiektu `math`

Metody	Opis
<code>abs (x)</code>	Przekazuje wartość bezwzględną x.
<code>acos (x)</code>	Przekazuje arcus cosinus x.
<code>asin (x)</code>	Przekazuje arcus sinus x.
<code>atan (x)</code>	Przekazuje arcus tangens x.
<code>ceil (x)</code>	Przekazuje najmniejszą liczbę całkowitą większą niż lub równą x.
<code>cos (x)</code>	Przekazuje cosinus x.
<code>exp (x)</code>	Przekazuje e (stała Eulera) podniesione do potęgi x.
<code>floor (x)</code>	Przekazuje największą liczbę całkowitą mniejszą niż lub równą x.

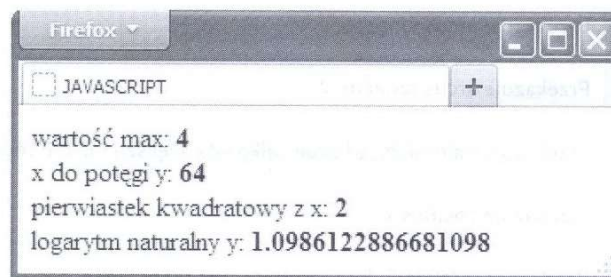

Metody	Opis
<code>log(x)</code>	Przekazuje logarytm naturalny x .
<code>max(x, y)</code>	Przekazuje większą z liczb x , y .
<code>min(x, y)</code>	Przekazuje mniejszą z liczb x , y .
<code>pow(x, y)</code>	Przekazuje x do potęgi y .
<code>round(x)</code>	Przekazuje x zaokrąglone do najbliższej liczby całkowitej.
<code>sin(x)</code>	Przekazuje sinus x .
<code>sqrt(x)</code>	Przekazuje pierwiastek kwadratowy z x .
<code>tan(x)</code>	Przekazuje tangens x .

Przykład z list. 10.6 przedstawia działanie czterech metod obiektu `math`. Skrypt pobiera za pomocą okna tekstowego wartości zmiennych x i y . Następnie za pomocą metody `max(x, y)` określa, która ze zmiennych ma większą wartość. Kolejna metoda `pow(x, y)` podnosi wartość zmiennej x do potęgi o wartości zmiennej y . Metoda `sqrt(x)` wyciąga pierwiastek kwadratowy ze zmiennej x . Metoda `log(y)` podaje wartość logarytmu naturalnego liczby y .

Listing 10.7

```
<script type="text/javascript">
var x=prompt("Podaj x:", "");
var y=prompt("Podaj y:", "");
document.write("wartość max: <b>"+Math.max(x,y)+"</b><BR>");
document.write("x do potęgi y: <b>"+Math.pow(x,y)+"</b><BR>");
document.write("pierwiastek kwadratowy z x: <b>"+Math.sqrt(x)+"</b><BR>");
document.write("logarytm naturalny y: <b>"+Math.log(y)+"</b><BR>");
</script>
```


Rys. 10.7. Wynik działania skryptu z list. 10.7 dla $x = 4$ i $y = 3$

SPRAWDŹ SWOJE UMIEJĘTNOŚCI

1. Napisz funkcję konstruktora obiektu o nazwie „**student**”. Obiekt ma następujące właściwości: **imie**, **nazwisko**, **wiek**, **stypendium**, **rok_studiow**. Utwórz obiekt za pomocą operatora **new** i wyświetl jego właściwości.
2. Napisz skrypt wyświetlający aktualny dzień tygodnia w formie słownej: poniedziałek, wtorek...
3. Napisz skrypt wyświetlający całą aktualną datę w następującej formie: 21 grudnia 2012.
4. Przygotuj prostą wizytówkę:
Jan Kowalski
informatyk
JKowalski@poczta.pl
Do sformatowania wyglądu poszczególnych elementów wykorzystaj metody obiektu **string**.
5. Napisz skrypt obliczający wartość bezwzględną liczby wprowadzonej przez użytkownika. W przypadku wprowadzenia błędnych danych wyświetl odpowiedni komunikat (Wprowadzono nieprawidłowe dane!).

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ

1. Co to jest konstruktor?
2. Jak tworzy się własny obiekt?
3. Jakie znasz obiekty wbudowane?